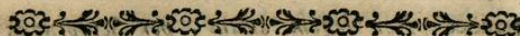

ministerium baptizantium, ita etiam credere per corda & ora confitentium confitentur. Audeant ergo dicere, quod à justo Deo innocens condemnabitur, si nullo vinculo peccati originalis innectitur.

47. Si sermo iste prolixus est, & onerosus occupationibus tuis, da veniam; quia ut hæc ad te scriberem, & occupatus litteris tuis indicibus erga nos benevolentia tua, tecum ista colloquerer, etiam ego vim feci interrumpendis occupationibus meis. Siqua illos alia excogitare adversus fidem catholicam scieritis, & quæcumque adversus eos, ne dominici gregis infirma devastent, vos quoque fideli & planè pastorali dilectione disse- ritis, nota facite nobis. Hæreticorum quippe inquietudine, ut Scripturas vigilantius perscrutemur, unde, ne ovili Christi noceant, eis possit occurri, tamquam de somno ignavia nostra excitatur industria: ita per multiplicem gratiam Salvatoris, etiam quod inimicus in perniciem machinatur, Deus convertit in adiutorium; quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Semper in Deo vivas memor nostri, frater carissime.

Rom. 8. 28.

EPIS-

EPISTOLA CCXVII. *

Augustinus Vitali carthaginensi, delato quod doceret initium fidei non esse donum Dei, reclamavit fortiter, ipsumque ex precibus ecclesie confutat, ac duodecim regulas proponit ad fidem ecclesie pertinentes circa quaestionem de gratia Dei.

* *Aliàs*
CVII.
quæ autem
217. *erat,*
nunc 59.

AUGUSTINUS episcopus servus Christi, & per ipsum servus servorum ipsius, VITALI fratri in ipso salutem.

I. CUM de te mihi essent nuntiata non bona, & rogavi Dominum, & donec mihi bona nuntientur, adhuc rogo, ut litteras meas nec aspernanter sumas, & salubriter legas. Si hanc exaudit pro te orationem meam, etiam de te gratiarum actionem, donat, ut offeram. Quod si impetro, proculdubio non contradices huic ipsi principio epistolæ meæ. Hoc enim pro te oro, ut sis rectæ fidei. Si hoc ergo pro caris nostris non tibi displicet ut oremus, si hanc orationem recognoscis esse christianam, si & tu pro caris tuis talia vel orare te recolis, vel orare te debere cognoscis; quomodo dicis quod te audio dicere: *Ut rectè credamus in Deum, & Evangelio consentiamus, non esse donum Dei, sed hoc nobis esse à nobis, id est, ex propria voluntate, quam nobis in nostro corde non operatus est ipse?* Et ad hoc, cum audieris: *Quid est ergo quod ait Apóstolus: Deus in vobis operatur & velle, & perficere?* res-

Scripta
circ. an.
427.
CAPUT I.

Philip. 2.
13.

N 3

pon-

pondes: *Per legem suam, per Scripturas suas, Deum operari ut velimus, quas vel legimus, vel audimus: sed eis consentire vel non consentire ita nostrum est, ut si velimus fiat; si autem nolimus, nihil in nobis operationem Dei valere faciamus. Operatur quippe ille, dicit, quantum in ipso est ut velimus, cum nobis nota sunt ejus eloquia: sed si eis acquiescere nolumus, nos ut operatio ejus nihil in nobis prosit efficiamus.* Quæ si dicit, profecto nostris orationibus contradicit.

2. Dic ergo apertissime nos pro iis, quibus Evangelium prædicamus, non debere orare ut credant, sed eis tantummodo prædicare. ^a Exsere contra orationes Ecclesiæ disputationes tuas, & quando audis sacerdotem Dei ad altare exhortantem populum Dei, orare pro incredulis ut eos Deus convertat ad fidem, & pro catechumenis ut eis desiderium regenerationis inspiret, & pro fidelibus ut in eo quod esse cœperunt, ejus munere perseverent; subsanna pias voces, & dic te non facere quod hortatur: id est, Deum pro fidelibus, ut eos fideles faciat, non rogare, eo quod non sint ista divinæ miserationis beneficia, sed humanæ officia voluntatis. Et homo in carthaginensi eruditus ecclesia, etiam beatissimi Cypriani librum, *De dominica oratione* condemna, quam doctor ille cum exponeret, ea petenda esse ostendit à Deo patre, quæ tu dicit esse homini ab homine, hoc est, à seipso.

3. Quod si de precibus ecclesiæ, & de martyre Cypriano parum putas esse quod dixi, au-

^a Editi, *Exerce*. At MSS. præstantiores, *Exsere*.

aude majora; reprehende Apostolum, qui dixit: *Oramus ad Deum, ne quid faciatis mali.* Neque enim dicturus es, nihil mali eum facere, qui non credit in Christum, aut qui fidem deserit Christi; ac per hoc qui dicit, *ne quid faciatis mali*, nec ista vult fieri: satisque ille non est præcipere, sed confiteri se Deum rogare ne fiant, sciens hominis voluntatem ab ipso corrigi ac dirigi, ut ista non faciat. *A Domino enim gressus hominis diriguntur, & viam ejus volet.* Non dixit, et viam ejus discet, aut tenebit, aut ambulabit, aut aliquid hujusmodi, quod posses dicere à Domino quidem dari, sed homini jam volenti; ut scilicet beneficium Dei, quo gressus hominis dirigit, ut viam ejus discat, teneat, gradiatur, sua homo voluntate præcedat, & hoc Dei donum præcedente sua voluntate mereatur. Sed ideo dixit: *A Domino gressus hominis diriguntur, & viam ejus volet;* ut intelligeremus ipsam voluntatem bonam, qua incipimus velle credere (quoniam Dei via quid est nisi fides recta?) illius esse donum, qui gressus nostros propterea dirigit primitus ut velimus. Non enim ait Scriptura: *A Domino gressus hominis diriguntur*, quia viam ejus voluit; sed *diriguntur*, inquit, *& volet.* Non igitur quia voluit diriguntur, sed quia diriguntur volet.

4. HIC tu rursus fortasse dicturus es, hoc fieri à Domino, dum doctrina ejus legitur vel auditur, si homo veritati, quam legit vel audit, sua consentiat voluntate. *Si enim lateret eum*, inquis, *doctrina Dei, non dirigerentur gressus ejus, quibus directis vellet viam Dei.* Ac per hoc sic tantum putas à Domino gressus hominis dirigi ad eli-

gendam viam Dei, quia sine doctrina Dei non ei potest innotescere veritas, cui propria voluntate consentiat. *Cui si consentit, inquis (quod in ejus libero arbitrio constitutum est) rectè utique dicuntur ab illo dirigi gressus ejus ut viam ejus velit, cujus doctrinam, suasionem præcedente, subsequente consensione sectatur; quod libertate naturali si vult facit, si non vult non facit, pro eo quod fecerit præmium, vel supplicium recepturus.* Hæc est illa pelagianorum mala, malè diffamata, meritòque reprobata, & ab ipso etiam Pelagio timente damnari in orientalium episcoporum judicio damnata sententia, qua dicunt: *Gratiam Dei non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in lege atque doctrina; & usque adeo, frater, erimus graves corde, ut de gratia Dei, imò adversus gratiam Dei, eam pelagianam sententiam teneamus, quam pectore quidem ficto, sed tamen catholicos iudices timens Pelagius ipse damnavit?*

5. *Et quomodo, inquires, respondebitur? Quomodo censes faciliùs & apertiùs, quàm ut illud quod de orando Deo superiùs egimus, sic amplectamur, ut hoc menti nostræ nulla subtrahat oblivionis irreptio, nulla caliditas argumentationis extorqueat? Si enim quod scriptum est: A Domino gressus hominis diriguntur, & viam ejus volet; & Præparatur voluntas à Domino; & Deus est enim qui operatur in vobis & velle; & multa hujusmodi, quibus commendatur VERA DEI GRATIA, hoc est, quæ non secundum merita nostra datur, sed dat merita ipsa cum da-*

v. lib. de Gestis Pelag. c. 14.

Psalm. 36.
23.
Prov. 8.
35.
Sec. LXX.
Phil. 2. 13.

1 MSS. duo Vat. & unus è Gallic. si vult non facit.

datur; quia prævenit hominis voluntatem bonam, nec eam cujusquam invenit in corde, sed facit; si ergo ita præpararet, atque ita operaretur Deus hominis voluntatem, ut tantummodo legem suam atque doctrinam libero ejus adhiberet arbitrio, nec vocatione illa alta atque secreta sic ejus ageret sensum, ut eidem legi atque doctrinæ accommodaret assensum; proculdubiò eam legere, vel intelligere legendo, vel etiam exponere, ac prædicare sufficeret, nec opus esset orare, ut Deus ad fidem suam infidelium corda converteret, & conversis proficientem perseverantiam ejusdem gratiæ suæ largitate donaret. Si ergo hæc à Domino poscenda esse non renuis, quid restat, frater Vitalis, nisi ut ab illo ea donari fatearis, à quo poscenda esse consentis? Si autem negas ab illo nos poscere ista debere, eidem doctrinæ ipsius contradicis; quia & hoc in ea didicimus, ut ab illo ista poscamus.

6. Orationem dominicam nosti, nec dubito te Deo dicere: *Pater noster, qui es in cælis, &c.* Lege expositorem ejus beatissimum Cyprianum, & quemadmodum exposuerit quod ibi dicitur: *Fiat voluntas tua, sicut in cælo & in terra; diligenter adtende, & obedienter intellige: profectò docebit te orare pro infidelibus inimicis Ecclesiæ, secundum præceptum Domini dicentis: Orate pro inimicis vestris; & hoc orare, ut fiat voluntas Dei, sicut in eis qui jam fideles sunt, & portant imaginem cælestis hominis, & propterea cæli nomine digni sunt; ita & in eis, qui per infidelitatem non nisi imaginem terreni hominis portant, & ob hoc terra meritò nuncupantur. Nempe isti, pro quibus inimi-*

Matth. 6. 9.

Matth. 5.
44.

1. Cor. 15.
49.

cis

Matt. 6. 10.

cis Dominus nos iussit orare, & gloriosissimus martyr sic exposuit, quod in oratione dicimus: *Fiat voluntas tua, sicut in celo & in terra*; ut ipsis etiam poscamus fidem, quam fideles habent: nempe ergo isti christianæ pietatis inimici, legem Dei atque doctrinam, qua Christi prædicatur fides, vel omnino audire nolunt, vel ad hoc audiunt sive etiam legunt, ut irrideant, & detestentur, & quanta possunt contradictione blasphement. Inaniter igitur & perfunctorie potius quam veraciter pro eis, ut doctrinæ, cui adversantur, credendo consentiant, Deo fundimus preces, si ad ejus non pertinet gratiam convertere ad fidem suam ipsi fidei contrarias hominum voluntates. Inaniter etiam & perfunctorie potius quam veraciter magnas cum exultatione agimus Deo gratias, quando aliquorum credunt, si hoc in eis ipse non facit.

7. Non fallamus homines, nam Deum fallere non valemus. Prorsus non oramus Deum, sed orare nos fingimus, si nosipsos, non illum, credimus facere quod oramus. Prorsus non gratias Deo agimus, sed nos agere fingimus, si unde illi gratias agimus, ipsum facere non putamus. Labia dolosa si in hominum quibuscumque sermonibus sunt, saltem in orationibus non sint. Absit ut quod facere Deum rogamus oribus & vocibus nostris, eum facere negemus cordibus nostris: & quod est gravius, ad alios etiam decipiendos, hoc non taceamus disputationibus nostris; & dum volumus apud homines defendere liberum arbitrium, apud Deum perdamus orationis auxilium, & gratiarum actionem non habeamus veram, dum veram non agnoscimus gratiam.

CAP. III.

8. Si verè volumus defendere liberum ar-

bi-

bitrium, non oppugnemus unde fit liberum. Nam qui oppugnat gratiam, qua nostrum ad declinandum à malo & faciendum bonum, liberatur arbitrium, ipse arbitrium suum adhuc vult esse captivum. Responde obsecro, quomodo dicit Apostolus: *Gratias agentes Patri idoneos facienti nos in parte sortis sanctorum in lumine; qui eruit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum Filii caritatis suæ*; si non ipse arbitrium nostrum, sed ipsum arbitrium se liberat? Mendaciter ergo agimus gratias Patri, tamquam ipse faciat quod ipse non facit. Et erravit qui dixit, quod, *ipse nos faciat idoneos in parte sortis sanctorum in lumine, quia ipse nos eruit de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum Filii caritatis suæ*. Responde, quomodo ad declinandum à malo, & faciendum bonum, liberum habebamus arbitrium, quando erat sub potestate tenebrarum? Unde nos si, quemadmodum dicit Apostolus, *Deus eruit*; ipse utique illud liberum fecit. Quod tam magnum nostrum bonum, si per suæ doctrinæ prædicationem tantummodo facit; quid de iis dicemus, quos de ipsa tenebrarum potestate nondum eruit: prædicanda tantum illis est doctrina divina, an etiam orandum pro eis, ut de tenebrarum potestate divinitus eruantur? Si tantummodo prædicandum esse dicis, jussioni Domini, & orationibus Ecclesiæ contradicis. Si autem fateris pro eis orandum, id utique orandum fateris, ut eidem doctrinæ arbitrio liberato à tenebrarum potestate consentiant. Ita fit ut neque fideles fiant, nisi libero arbitrio, & tamen illius gratia fideles fiant, qui eorum à potestate tenebrarum liberavit arbitrium. Sic & Dei

Col. 1. 12.
& 13.

gra-

gratia non negatur, sed sine ullis humanis præcedentibus meritis vera monstratur; & liberum ita defenditur, ut humilitate solidetur, non elatione præcipitur arbitrium, & qui gloriatur, non in homine, vel quolibet alio, vel seipso, sed in Domino gloriatur.

Joan. 8. 44.

9. Potestas enim tenebrarum quid est nisi potestas diaboli & angelorum ejus, qui cum fuissent angeli lucis, in veritate per liberum arbitrium non stantes, sed inde cadentes, facti sunt tenebræ? Non te ista doceo, sed quæ nosti ut recorderis admonéo. Hujc igitur potestati tenebrarum, per illius ruinam, cui primo homini ab ea potestate prævaricatio persuasa est, & in quo omnes cecidimus, subiectum est genus humanum: propter quod de hac potestate tenebrarum eruuntur & parvuli, cum regenerantur in Christo. Neque hoc apparet in eorum arbitrio liberato, nisi cum ad annos pervenerint ratione utentis ætatis, habentes consentientem doctrinæ salutari, in qua nutriti sunt, voluntatem, & in ea finientes istam vitam, si electi sunt in Christo constitutionem mundi, ut essent sancti & immaculati in conspectu ejus in caritate, prædestinati in adoptionem filiorum.

Eph. 1. 4.

10. Hæc autem potestas tenebrarum, id est, diabolus, qui dicitur etiam princeps potestatis aëris, operatur in filiis diffidentiae princeps iste rector tenebrarum, id est, ipsorum diffidentiae filiorum, regens eos ad arbitrium suum, quod neque ipse habet liberum ad benefaciendum, sed ad maximam malevolentiam poena sui sceleris obduratum: unde nemo sanæ fidei credit, aut dicit, hos apostatas angelos ad pristinam pietatem correcta aliquando voluntate converti. Quid ergo ope-

ra-

ratur hæc potestas in filiis diffidentiae, nisi opera sua mala, & in primis maximèque ipsam diffidentiam & infidelitatem, qua sunt inimici fidei, per quam scit eos posse mundari, posse sanari, posse perfectissimè liberari, quod eis vehementer invidet, in aternitate regnare? Itaque aliquos eorum, per quos amplius decipere affectat, sinit habere nonnulla velut opera bona, in quibus laudantur, per quasque gentes, præcipuèque in gente romana, qui præclare gloriosissimèque vixerunt. Sed quoniam sicut veracissima Scriptura dicit: *Omne quod non est ex fide, peccatum est*; & *Sine fide impossibile est utique placere Deo*, non hominibus; nihil sic agit hic princeps, quàm ut non credatur in Deum, nec ad Mediatorem, à quo solvuntur opera ejus, credendo veniatur.

Rom. 14.
23.
Heb. 11. 6.

11. Sed ipse Mediator intrat in domum fortis, id est, in hoc sæculum mortalium sub potestate diaboli, quantum ad ipsum pertinet, constitutum; de ipso quippe scriptum est, quòd *potestatem habeat mortis*. Intrat in domum fortis, id est, in suo dominatu habentis genus humanum; & prius alligat eum, id est, ejus coërcet & cohibet potestatem, potestatis suæ fortioribus vinculis; & sic eripit vasa ejus quæcumque prædestinavit eripere, arbitrium eorum ab ejus potestate liberans, ut illo non impediante credant in istum libera voluntate. Proinde hoc opus est gratiæ, non naturæ. Opus est, inquam, gratiæ, quam nobis adtulit secundus Adam; non naturæ, quam totam perdidit in semetipso primus Adam. Opus est gratiæ tollentis peccatum, & vivificantis mortuum peccatorem; non opus legis ostendentis peccatum, nec à pec-

Matt. 12.
29.

Heb. 2. 14.

ca-

cato vivificantis. Nam ille magnus gratiæ prædicator: *Peccatum*, inquit, *non cognovi, nisi per legem*; & *Si data esset*, inquit, *lex quæ posset vivificare, omnino ex lege esset justitia*. Opus est hoc gratiæ, quam qui accipiunt, doctrinæ salutari Scripturarum sanctorum, etsi fuerint inimici, fiunt amici; non opus ejusdem doctrinæ, quam qui audiunt, & legunt sine gratia Dei, peiores ejus efficiuntur inimici.

CAPUT IV.

12. NON est igitur gratia Dei in natura liberi arbitrii, & in lege atque doctrina, sicut pelagiana perversitas desipit; sed ad singulos actus datur illius voluntate, de quo scriptum est: *Pluviam voluntariam segregabis, Deus, hereditati tuæ*. Quia & liberi arbitrium ad diligendum Deum primi peccati granditate perdidimus, & lex Dei atque doctrina, quamvis sancta, & justa, & bona, tamen occidit, si non vivificet Spiritus, per quem fit, non ut audiendo, sed ut obediendo, neque ut lectione, sed ut dilectione teneatur. Quapropter ut in Deum credamus, & piè vivamus, non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei: non quia velle non debemus, & currere; sed quia ipse in nobis & velle operatur, & currere. Unde & ipse Dominus Jesus credentes à non credentibus, id est, ab iræ vasis vasa misericordiæ discernens: *Nemo*, inquit, *venit ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo*. Et utique, ut hoc diceret, in ejus doctrina fuerant scandalizati discipuli ejus, qui eum postea non sunt secuti. Non ergo gratiam dicamus esse doctrinam, sed agnoscamus gratiam, quæ facit prodesse doctrinam: quæ gratia si desit,

videmus etiam obesse doctrinam.

13. Propterea Deus ut omnia futura opera sua in prædestinatione præsciverit, sic illa disposuit, ut quosdam non credentes ad fidem suam, orationes credentium pro eis exaudiendo, convertat; unde refutentur, & si ille est eis propitius, corrigantur, qui putant gratiam Dei esse naturam liberi arbitrii cum qua nascimur; aut gratiam Dei esse doctrinam, quamvis utilem, quæ per linguas & litteras prædicatur. Non enim hoc oramus pro infidelibus, ut fiat eorum natura, id est, ut homines sint; aut ut doctrina eis prædicetur, quam malo suo audiunt, si non credunt; & plerumque pro eis oramus, qui cum legant vel audiant, nolunt credere: sed oramus, ut voluntas corrigatur, doctrinæ consentiatur, natura sanetur.

14. Jam verò ut perseverent in eo quod esse cœperunt; etiam pro se ipsis orant fideles. Utile est quippe omnibus vel penè omnibus propter humilitatem saluberrimam, ut quales futuri sint, scire non possint. Ad hoc dicitur: *Qui videtur stare, videat ne cadat*. Propter hujus timoris utilitatem ne regenerati & piè vivere incipientes, tamquam securi alta sapiamus, quidam non perseveraturi perseveraturis Dei permissione vel provisione ac dispositione miscentur; quibus cadentibus territi, cum timore & tremore gradiamur viam justam, donec ex hac vita, quæ tentatio est super terram, transeamus ad aliam, ubi jam non sit elatio comprimenda, nec contra ejus suggestiones tentationesque luctandum.

15. Sed de hac re, id est, cur quidam non permansuri in fide & sanctitate christiana,

tamen accipiant ad tempus hanc gratiam, & dimittantur hinc vivere donec cadant, cum possint rapi de hac vita, ne malitia mutet intellectum eorum, quod de sancto immatura ætate defuncto scriptum est in libro Sapientia; quærat quisque ut potuerit, & si inveniatur præter hanc, quæ à me reddita est, aliam probabilem rationem, à rectæ fidei regula non recedens, teneat eam, & ego cum illo, si me non latuerit: verumtamen in quod pervenimus, in eo ambulemus donec nobis Deus revelet, siquid aliter sapimus, sicut apostolicis litteris admonemur. Pervenimus autem in ea, quæ ad fidem veram & catholicam pertinere firmissimè scimus, in quibus ita nobis ambulandum est, adjuvante illo atque miserante, cui dicimus: *Deduc me, Domine, in via tua, & ambulabo in veritate tua*; ut ab eis nullo modo deviemus.

16. QUONIAM ergo propitio Christo christiani catholici sumus: Scimus nondum natos nihil egisse in vita propria boni seu mali, nec secundum merita prioris alicujus vitæ, a quam nullam propriam singuli habere potuerunt, in hujus vitæ venire miserias: sed tamen secundum Adam carnaliter natos contagium mortis antiquæ prima nativitate contrahere, nec liberari à supplicio mortis æternæ, quod trahit ex uno in omnes transiens justa damnatio, nisi per gratiam renascantur in Christo.

II. Scimus gratiam Dei nec parvulis nec majoribus secundum merita nostra dari.

III. Scimus majoribus ad singulos actus dari.

Sci-
 a Sic MSS. duo Vat. & Gallicani omnes, necnon Bad. & Am. At Er. & Lov. habent, *quæ nulla propria.*

Scimus non omnibus hominibus dari, & IV. quibus datur, non solum secundum merita operum non dari, sed nec secundum merita voluntatis eorum quibus datur, quod maximè apparet in parvulis.

Scimus eis quibus datur, misericordia Dei V. gratuita dari.

Scimus eis quibus non datur, justo judicio VI. Dei non dari.

Scimus quod omnes adstabimus ante tribunal Christi, ut ferat unusquisque secundum ea quæ per corpus gessit, non secundum ea quæ si diutius viveret, gesturus fuit, sive bonum sive malum.

Scimus etiam parvulos secundum ea quæ VIII.

per corpus gesserunt, recepturos vel bonum vel malum. Gesserunt autem non per seipsos, sed per eos quibus pro illis respondentibus, & renuntiare diabolo dicuntur, & credere in Deum; unde & in numero fidelium computantur, pertinentes ad sententiam Domini dicentis: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Propter quod & illis, qui hoc sacramentum non accipiunt, contingit quod sequitur: *Qui autem non crediderit, condemnabitur.* Unde & ipsi, sicut dixi, si in illa parva ætate moriuntur, utique secundum ea quæ per corpus gesserunt, id est, tempore quo in corpore fuerunt, quando per corda & ora gestantium crediderunt vel non crediderunt, quando baptizati vel non baptizati sunt, quando carnem Christi manducaverunt vel non manducaverunt, quando & sanguinem biberunt vel non biberunt, secundum hæc ergo, quæ per corpus gesserunt, non secundum ea quæ si diu hinc viverent gesturi fuerant, judicantur.

Tom. IV.

Sci-

Parvuli baptizati à fidei sacramento fideles dicuntur. *Marci 16. 16.*

- IX. Scimus felices esse mortuos, qui in Domino moriuntur, nec ad eos pertinere quidquid acturi fuerant, si tempore diuturniore vixissent.
- X. Scimus eos, qui corde proprio credunt in Dominum, sua id facere voluntate ac libero arbitrio.
- XI. Scimus pro eis, qui nolunt credere, nos qui jam credimus recta fide agere, cum Deum oramus ut velint.
- XII. Scimus pro eis, qui ex illis crediderunt, tanquam de beneficiis, rectè atque veraciter & debere nos Deo agere gratias, & solere.

17. Recognoscis me, ut puto, in iis, quæ nos scire dixi, non omnia quæ ad fidem catholicam pertinent commemorare voluisse, sed ea tantum, quæ ad istam, quæ inter nos agitur, de Dei gratia quæstionem, utrum præcedat hæc gratia, an subsequatur hominis voluntatem; hoc est, ut planius id eloquar, utrum ideo nobis detur, quia volumus, an per ipsam Deus etiam hoc efficiat ut velimus. Si ergo istas duodecim sententias, quas nos dixi scire, ad fidem rectam & catholicam pertinere, etiam tu, frater, nobiscum tenes, ago Deo gratias; quas profectò non veraciter agerem, nisi gratia Dei fieret ut teneres. Quæ tibi tenenti nullum omninò remanet nobiscum de hac quæstione certamen.

CAPUT VI.

18. UT enim eadem duodecim brevi expositione percurram: Quomodo voluntatis humanæ meritum sequitur gratia; cum detur & parvulis, qui hoc nondum possunt velle seu nolle? Quomodo gratiam vel in majoribus dicuntur præcedere merita voluntatis; si gratia, ut vera sit gratia, non secundum merita nostra datur? Quam sententiam catholicam Pe-

la-

lagius ipse sic timuit, ut eos, qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari, sine dubitatione damnaret, ne à catholicis iudiciis damnaretur. Quomodo dicitur gratia Dei in natura esse liberi arbitrii, vel in lege atque doctrina; cum & istam sententiam Pelagius ipse damnaverit, proculdubio confitens gratiam Dei ad singulos actus dari, eis utique qui jam libero arbitrio utuntur?

19. Quomodo dicitur omnes homines eam fuisse accepturos, si non illi, quibus non donatur, eam sua voluntate respuerent, quoniam *Deus vult omnes homines salvos fieri*; cum multis non detur parvulis, & sine illa plerique moriantur, qui non habent contrariam voluntatem; & aliquando cupientibus festinantibusque parentibus, ministris quoque volentibus ac paratis, Deo nolente non detur, cum repente antequam detur expirat, pro quo, ut acciperet, currebatur? Unde manifestum est eos qui huic resistunt tam perspicuæ veritati, non intelligere omninò qua locutione sit dictum, quòd *omnes homines vult Deus salvos fieri*; cum tam multi salvi non fiant, non quia ipsi, sed quia Deus non vult, quod sine ulla caligine manifestatur in parvulis. Sed sicut illud quod dictum est: *Omnes in Christo vivificabuntur*, cum tam multi æterna morte puniantur, ideo dictum est, quia omnes quicumque vitam æternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo: ita quod dictum est: *Omnes homines vult Deus salvos fieri*, cum tam multos nolit salvos fieri, ideo dictum est, quia omnes qui salvi fiunt, nisi ipso volente non fiunt; & siquo alio modo illa verba apostolica intelligi possunt, ut tamen huic apertissimæ veritati, in

1. Cor. 15.
22.